

Innst. S. nr. 115

(2008–2009)

Innstilling til Stortinget fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Dokument nr. 8:73 (2007–2008)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Kenneth Svendsen, Robert Eriksson, Kari Kjønås Kjos og Per-Willy Amundsen om at Arbeids- og inkluderingsdepartementet oppretter et nytt uavhengig og bredt sammensatt styre til å forvalte Romanifolkets/taternes fond i Norge

Til Stortinget

SAMMENDRAG

I dokumentet fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen oppnevne et nytt uavhengig og bredt sammensatt styre til å forvalte Romanifolkets/taternes fond."

Forslagsstillerne viser til at i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2004 ble det opprettet et kulturfond for Romanifolket/taterne. Bare organisasjoner som er godkjent av Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID) kan være representert i fondets styre. Det gjelder Taternes landsforening, Landsorganisasjonen for Romanifolket og Foreningen Roma.

I dokumentet stilles det spørsmål ved representativiteten til disse organisasjonene. Det vises til en artikkel i VG hvor det framgår at en familie har sikret seg vetorett i stiftelsens styre.

Den årlige avkastningen fra fondet er på til sammen 3,7 mill. kroner i 2008. Fordi fondet ble opprettet flere år før stiftelsen nå er kommet i virksomhet, er det samlet en betydelig millionpott som kan deles ut allerede nå. Romanifolkets fond har ifølge VG ca. 12 mill. kroner i oppsamlet avkastning siden 2004.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Tore Hagebakken, Silvia K. Kosmo, Inger Løite, Arild Stokkan-Grande og Karin Yrvin, fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen, Åge Starheim og Ib Thomsen, fra Høyre, Kari Lise Holmberg og Bent Høie, fra Sosialistisk Venstreparti, Rolf Reikvam, fra Kristelig Folkeparti, Bjørg Tørresdal, fra Senterpartiet, Anna Ceselie Brustad Moe, og fra Venstre, Vera Lysklætt, viser til at Romanifolkets/taternes fond ble etablert i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2004, og at vedtektene for stiftelsen er utarbeidet i samsvar med Stortingets flertallsinnstilling i saken, jf. Innst. S. nr. 250 (2003–2004). Komiteen viser til partienes respektive forslag og merknader i innstillingen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at stiftelsens oppgave er å forvalte avkastningen fra fondet. Flertallet viser til at det har tatt tid å få styret godkjent av stiftelsestilsynet, men at styret nå er etablert og kan starte arbeidet med fondets avkastning som i 2009 er foreslått å utgjøre 4 mill. kroner, jf. statsbudsjett for 2009. Flertallet er positiv til at avkastningen også skal benyttes til å drive sekretariat/rådgivningssenter som kan tilby juridisk og annen hjelp til taterne.

Komiteen viser til brev fra statsråd Bjarne Håkon Hanssen av 28. april 2008, hvor det fremkommer at styret i Romanifolkets fond i dag består av tre

representanter fra Taternes landsforening (TL) og tre representanter fra Landsorganisasjonen for Romanifolket (LOR). Komiteen er kjent med at de organisasjonene som mottar grunnstøtte etter vedtektene har anledning til å sitte i styret, og at staten i tillegg har oppnevnt en styrerepresentant uten stemmerett.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at styret for Romanifolkets fond nettopp er etablert. Flertallet ser frem til at fondets styre vil forvalte avkastningen etter de kriterier og formål som er nedfelt i fondets stiftelsesdokument. Flertallet viser til at fondets avkastning ifølge stiftelsesdokumentet skal brukes til tiltak som fremmer bevaring og utvikling av Romanifolkets/taternes kultur, språk og historie.

Flertallet vil på denne bakgrunn ikke bifalle representantforslaget.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser at forslagsstillerne ønsker at Regjeringen oppnevner et nytt uavhengig og bredt sammensatt styre til å forvalte Romanifolkets/taternes fond. I likhet med forslagsstillerne er disse medlemmer kjent med at det hersker en del uro rundt sammensetningen av styret, og at det reises tvil om både representativitet og habilitet. Disse medlemmer viser til at VG den 23. og 24. februar 2008 hadde oppslag i forbindelse med denne saken.

Disse medlemmer er kjent med at det i målgruppen for fondet er en del uro og skepsis i forhold til den fremtidige forvaltningen av fondet. Dette bekymrer disse medlemmer. Disse medlemmer ber derfor Regjeringen være oppmerksom på problemstillingene rundt dette og følge opp med tiltak dersom det skulle vise seg å være nødvendig. På bakgrunn av den uroen som eksisterer i forhold til styrets habilitet vil disse medlemmer anbefale at styret selv tar initiativ til å endre vedtektene slik at også statens representant får stemmerett i styret. Dette vil kunne løse problemet ved eventuell stemmelikhet i styret.

På denne bakgrunn fremmer komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre følgende forslag:

"Stortinget ber stiftelsesstyret endre vedtektene og gi statens representant stemmerett i styret."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at disse medlemmer gikk imot opprettelsen av Romanifolkets fond i Innst. S. nr. 250 (2003–2004). Disse medlemmer er klar over at overgrep mot Romanifolket og andre grupper har skjedd i tidligere tider, men er av det syn at oppreisning må bli gitt på et individuelt grunnlag til de som ble utsatt for overgrepene. Videre er disse medlemmer av den oppfatning at den norske stat skal behandle alle norske borgere mest mulig likt uavhengig av gruppetilhørighet. Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiet alternative statsbudsjett for 2009, og Budsjett-innst. S. nr. 5 (2008–2009), der det fremmes forslag om å nedlegge fondet.

Disse medlemmer mener at det er viktig at styret har nødvendig troverdighet hos alle de som tilhører Romani- og taterfolket, når offentlige midler uansett er satt av til dette formålet. I VG lørdag den 23. februar 2008 kan en lese at et brødrepar med sterk støtte fra familien har sikret seg vetorett i styret som skal utbetale den årlige avkastningen fra fondet. Taternes landsforening, som forvalter Romanifondet opprettet av regjeringen, fremstår i dag som et rent familieforetak, hvor én familie sitter med rent flertall og vetorett i styret. Disse medlemmer mener at dette er betenkelig, og vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen oppnevne et nytt uavhengig og bredt sammensatt styre til å forvalte Romanifolkets/taternes fond."

Disse medlemmer vil subsidiært støtte forslaget fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber stiftelsesstyret endre vedtektene og gi statens representant stemmerett i styret.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen oppnevne et nytt uavhengig og bredt sammensatt styre til å forvalte Romanifolkets/taternes fond.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Dokument nr. 8:73 (2007–2008) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Kenneth Svendsen, Robert Eriksson, Kari Kjønås Kjos og Per-Willy Amundsen om at Arbeids- og inkluderingsdepartementet oppretter et nytt uavhengig og bredt sammensatt styre til å forvalte Romanifolkets/taternes fond i Norge – bifalles ikke.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 9. desember 2008

Tore Hagebakken

leder

Kari Lise Holmberg

ordfører

Vedlegg

Brev fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet v/statsråden til kommunal- og forvaltningskomiteen, datert 28. april 2008

Representantforslag nr. 73 (2007-2008) – Dokument nr. 8;73 (2007-2008) - Opprettelse av nytt uavhengig og bredt sammensatt styre til å forvalte Romanifolkets/taternes fond i Norge

Departementet viser til brev mottatt 3. april 2008 vedrørende opprettelse av et nytt uavhengig og bredt styre for å forvalte Romanifolkets/taternes kulturfond.

Romanifolkets/taternes fond ble vedtatt opprettet i forbindelse med behandlingen av Revidert statsbudsjett for 2004. I innstillingen sluttet flertallet i komiteen seg til følgende forutsetninger for opprettelsen: *"Fondet vil bli administrert av en nyetablert stiftelse hvor romanifolkets organisasjoner vil være representert. Vedtektene for stiftelsen vil bli utarbeidet av Kommunal- og regionaldepartementet i samarbeid med romanifolkets organisasjoner"* (Innst.S.nr.250 (2003-2004), s. 80). Arbeids- og inkluderingsdepartementet, som nå har ansvar for dette politikkområdet, har utarbeidet vedtekter for stiftelsen i tråd med disse forutsetningene.

Stiftelsen ble opprettet 12. oktober 2007 av Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Styret er i vedtektene gitt fullmakt til å endre vedtektene, herunder bestemmelsene om sammensetningen av stiftelsens styre. Slike endringer må vedtas med tre fire-dels flertall og godkjennes av stiftelsestilsynet etter reglene om omdanning av stiftelser (stiftelsesloven kapittel 6). Stiftelsens vedtekter slik de ble fastsatt ved vedtakelsen er vedlagt. Stiftelsens vedtekter er ikke vedlagt innstillingen.

Det er stiftelsens vedtekter som regulerer hvilke organisasjoner som kan oppnevne styremedlemmer til stiftelsen. Styret består i dag av tre representanter fra Taternes Landsforening (TL) og tre representanter fra Landsforeningen for Romanifolket (LOR). De organisasjonene som mottar grunnstøtte har etter vedtektene anledning til å sitte i styret. For å få grunnstøtte må organisasjonene dokumentere medlemsmasse og at styret er valgt etter demokratiske prinsipper. Ved utmålingen av støtte gis det ikke støtte etter antall medlemmer, men etter en skjønnsmessig vurdering hvor man bl.a. tar utgangspunkt i aktivitet og utbredelse, deriblant virksomhet i lokallag. Dokumentert medlemsmasse inngår som en del av vurderingen, ved. at innbetalt medlemskontingent går fram av organisasjonenes regnskaper. Romanifolket/taterne har fram til nær fortid vært utsatt for grove overgrep utført av eller støttet av norske myndigheter. Mange er derfor veldig varsomme med å stå fram med sin etniske tilknytning. Medlemslistene for

organisasjonene oppfattes av den grunn som svært sensitiv informasjon. Departementet har derfor ikke vurdert det som aktuelt å be om kopi av disse i forbindelse med søknadsbehandling.

I tillegg til tre representanter fra de grunnstøtteberettigede organisasjonene, oppnevner staten en styrerepresentant. Den statsoppnevnte representanten har tale- og forslagsrett, men ikke stemmerett.

Forvaltningen av avkastningen fra fondet er underlagt vanlige regler for oppfølging og kontroll av tilskudd over statsbudsjettet. I stiftelsens vedtekter er det slått fast at departementet kan møte som observatør i styremøtene og at departementet skal ha fullt innsyn i stiftelsens dokumenter og protokoller. Departementet følger stiftelsens styremøter fast som observatør. Forholdene ligger således fullt ut til rette for at departementet kan følge med på forvaltningen av fondet.

Når det gjelder styresammensetningen er det slått fast i stiftelsens vedtekter at samme organisasjon ikke samtidig kan inneha leder og nestleder i styret. Det er videre slått fast at samme organisasjon ikke kan ha leder eller nestleder to år på rad. Taternes Landsforening (TL) har hatt ledervervet fra stiftelsen ble opprettet 12. oktober 2007. I dagens situasjon med to organisasjoner i styret, vil derfor ledervervet gå over til Landsorganisasjonen for Romanifolket (LOR) neste gang styret konstituerer seg. Dette vil skje på førstkommande styremøte.

I representantforslaget hevdes det at et brødrepar, med støtte fra familien, har sikret seg en form for vetorett i styret. Bakgrunnen for at spørsmålet om vetorett reises er trolig at vedtektene setter krav om kvalifisert flertall for å fatte vedtak om utdeling fra avkastningen, dvs. at slike saker ikke kan avgjøres ved dobbeltstemme ved eventuell stemmelikhet. Bruken av dobbeltstemme er begrenset til det helt nødvendige, dvs. lovpålagte oppgaver og saker som er nødvendige for den daglige driften.

Da vedtektene ble utarbeidet ble en modell med krav om kvalifisert flertall vurdert som ønskelig, både av organisasjonene og av departementet. Hensikten er å sikre at vedtak om utdeling fra avkastningen har tilstrekkelig bred støtte.

Styrevedtak om utdeling av fondets avkastning er også regulert av bestemmelsen i stiftelsesloven § 37 om inhabilitet. Bestemmelsen sikrer at et styremedlem eller en daglig leder ikke må delta i behandlingen eller avgjørelsen av saker som har slik særlig betydning for ham eller henne selv eller for hans eller hennes nærstående (fremtredende personlig eller økono-

misk særinteresse). I lovbestemmelsen er det videre slått fast at et styremedlem eller en daglig leder heller ikke kan delta i saksbehandlingen eller avgjørelsen når han eller hun har stilling eller tillitsverv i en privat eller offentlig institusjon, organisasjon eller et foretak som har økonomisk eller annen fremtredende særinteresse i saken, eller når han eller hun i slik egenskap tidligere har deltatt i behandlingen av saken.

Habilitetsreglene betyr at styrerepresentanter må fratre når styret behandler i saker hvor de er inhabile. I slike tilfeller vil vararepresentanten tre inn i stedet. Dersom også vararepresentanten skulle være inhabil, vil den aktuelle organisasjonen ha færre stemmeberettigede tilstede når det fattes beslutning i den aktuelle saken.

Vurderinger rundt hvordan man kunne sikre best mulig representativitet ble gjort av departementet i samråd med romani-/taterorganisasjonene i forbindelse med opprettelsen av stiftelsen. Ved opprettelsen falt departementet ned på at det mest hensiktsmessige er at de organisasjonene som mottar grunnstøtte, skal sitte i styret.

Spørsmålet om representativitet er en utfordring i all minoritetspolitikk. Departementet oppfordrer romanifolket/taterne til å organisere seg, enten i de eksisterende organisasjonene eller i nye organisasjoner. Økt organisering vil bidra til større representativitet og legitimitet for de som sitter i styret for stiftelsen. Vi kan imidlertid ikke se at det vil bedre representativiteten eller legitimiteten om staten, dvs. Arbeids- og inkluderingsdepartementet, selv skulle utnevne uorganiserte romanifolk/tatere til å sitte i styret for å representere gruppen.

Departementet har vært opptatt av å sikre en bred nok kompetanse i styret. En slik bredde er blant annet sikret ved at en styrerepresentant blir oppnevnt av staten. Det var departementets prinsipale standpunkt i forbindelse med arbeidet med vedtektene at vedkommende representant burde ha stemmerett. I arbeidet med vedtektene ble det imidlertid lagt stor vekt på å oppnå enighet med de berørte organisasjonene, og en del av den samlede løsningen var at den statlig oppnevnte representanten ikke har stemmerett.

Dersom styret selv skulle ønske å foreta vedtektsendring, slik at statens representant får status som ordinært medlem med stemmerett, vil departementet se positivt på dette. Departementer er kjent med at spørsmålet har vært drøftet i styret.

Stiftelsen er fortsatt under registrering hos Stiftelsestilsynet. Når stiftelsen er formelt godkjent av Stiftelsestilsynet og nødvendige formaliteter med bankkonti og fullmakter er på plass, vil avkastningen av fondet bli stilt til disposisjon for stiftelsen i tråd med Stortingets forutsetninger i Innst.S.nr. 250 (2003-2004). Midlene kan da som forutsatt benyttes til å gi tilskudd til tiltak og aktiviteter som fremmer bevaring og utvikling av romanifolkets/taternes kultur, språk og historie.

I forbindelse med utarbeidelsen av dette brevet har departementet avholdt et møte med stiftelsen v/ fungerende slyreleder Bjørn Jansen (representerer LOK) og styrerepresentanten som er oppnevnt av staten, Ane Sofie Tømmerås. Begge disse har gitt uttrykk for at de gjerne bidrar med utdypende informasjon i forbindelse med representantforslaget, dersom kommunal- og forvaltningskomiteen har ytterligere spørsmål.

